

Sygn. akt **IC 1078/16**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 05 maja 2017 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący:	SSO Alicja Fronczyk
Protokolant:	sekr. sądowy Paulina Bondel

po rozpoznaniu w dniu 21 kwietnia 2017 roku w Warszawie

na rozprawie sprawy z powództwa **Ł. M.**

przeciwko **Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez Ministra Sprawiedliwości oraz Prezesa Sądu Rejonowego dla Łodzi Widzewa**

o zapłatę

I. oddala powództwo;

II. nie obciąża powoda Ł. M. kosztami procesu.

Sygn. akt IC 1078/16

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 14 listopada 2016 roku skierowanym przeciwko Skarbowi Państwa – Ministrowi Sprawiedliwości oraz Prezesowi Sądu Rejonowego dla Łodzi Widzewa, powód Ł. M. żądał zapłaty kwoty 2 000 000 złotych. Roszczenie swe powód powiązał z uchybieniami w postępowaniu karnym toczącym się przed Sądem Rejonowym dla Łodzi Widzewa w sprawie o sygn. akt IV K 519/13. W uzasadnieniu powód wskazał, że w toku postępowania przed Sądem Rejonowym dla Łodzi Widzewa pozbawiono go praw do obrony, umożliwienia wypowiedzania się, odrzucania wniosków dowodowych obrony, wypowiedzania się co do treści niezwyfikowanych dowodów, pozbawienia wykwalifikowanej pomocy prawnej, przypisanie obrażeń z obdukcji innej osoby, fałszowanie obrażeń i ich skutków, wydania fałszywej opinii środowiskowej, nieuwzględnienie wniosków dowodowych obrony, takich jak opinie biegłych sądowych o stanie zdrowia, nieuwzględnienie dowodów z opinii specjalistycznego szpitala psychiatrycznego, narażenie na straty finansowe i postępowanie upadłościowe, doprowadzenie do braku możliwości uratowania życia ojca, niewinnego skazania za czyn niedokonany, odrzucenie dowodów obowiązkowych jak 3 zapisy wideo z dnia zdarzenia oraz obrazę zasady domniemania niewinności (k. 2 – 5).

W odpowiedzi na pozew złożonej w dniu 08 marca 2017 roku pozwany Skarb Państwa wniósł o oddalenie powództwa, zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego od powoda na rzecz Skarbu Państwa – Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej.

W uzasadnieniu tego kwalifikowanego pisma procesowego pozwany zakwestionował roszczenie powoda zarówno co do zasady, jak i wysokości.

Skarb Państwa wskazał, że powód nie wykazał przesłanek odpowiedzialności określonych w art. 24 § 1 k.c. w zw. z art. 417 § 1 k.c., tj. niezgodnego z prawem działania lub zaniechania przy wykonywaniu władzy publicznej, szkody w rozumieniu art. 361 § 2 k.c., związku przyczynowego między bezprawnym działaniem lub zaniechaniem przy wykonywaniu władzy publicznej, a zaistniałą szkodą. Przy czym wykazanie zaistnienia tych przesłanek, zgodnie z ogólną zasadą rozkładu ciężaru dowodu wyrażoną w art. 6 k.c. w zw. z art. 232 k.p.c. spoczywa na powodzie. Pozwany wskazał również, że powód nie wykazał, by w wyniku działań Skarbu Państwa doszło do naruszenia jego dóbr osobistych, a rzekome naruszenia stanowią jedynie pochodną odczuwanego przez powoda dyskomfortu związanego z toczącym się postępowaniem karnym. Pozwany podkreślił również, że w postępowaniu karnym w sprawie o sygn. akt IV K 519/13 nie miały miejsca okoliczności lub zdarzenia, które wskazywałyby na brak zachowania prawa do rzetelnego procesu sądowego. Powód w toku postępowania miał obrońcę z urzędu i uczestniczył w rozprawach, zgłaszał wnioski dowodowe. Pozwany wskazał również, że nie polegają na prawdzie twierdzenia powoda o sfalszowanej opinii środowiskowej, gdyż postanowieniem z dnia 09 września 2009 roku umorzono śledztwo w sprawie przekroczenia uprawnień przez funkcjonariusza publicznego – kuratora Sądu Rejonowego dla Łodzi Śródmieścia, polegającego na skierowaniu wniosku o orzeczenie zastępczej kary aresztu, w którym podał nieprawdziwe dane dotyczące skazanego i działał w ten sposób na szkodę Ł. M.. Pozwany wskazał również, że nie sposób uznać, aby śmierć ojca powoda, utrata kontraktów budowlanych i sprzętu budowlanego były normalnym następstwem toczącego się postępowania karnego (k. 77 – 93).

W dalszym toku postępowania stanowisko stron nie uległo zmianie.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Powód Ł. M. przebywał w Zakładzie Karnym w K., aktualnie przebywa w Areszcie Śledczym w Ł. (**dowód:** zaświadczenie z Aresztu Śledczego w Ł. k. 105 – 105v).

Powód Ł. M. w sprawie IV K 519/13 toczącej się przed Sądem Rejonowym dla Łodzi – Widzewa był oskarżony o popełnienie czynów zabronionych i został skazany. W sprawie złożono wnioski o wznowienie postępowania (okoliczność bezsporna, **dowód:** notatka k. 125).

Postanowieniem z dnia 09 września 2016 roku Prokurator Bożena Kruś – Góral umorzyła śledztwo w sprawie przekroczenia w dniu 09 września 2016 roku w Ł. uprawnień przez funkcjonariusza publicznego – kuratora Sądu Rejonowego dla Łodzi Śródmieścia, polegającego na skierowaniu wniosku o orzeczenie zastępczej kary aresztu, w którym podał nieprawdziwe dane dotyczące skazanego i działaniu w ten sposób na szkodę interesu prywatnego Ł. M., tj. o czyn z art. 231 § 1 k.k. wobec niepopelnienia czynu zabronionego (**dowód:** postanowienie k. 21 – 22).

Powyższy stan faktyczny w zakresie niezbędnym do rozstrzygnięcia sprawy był pomiędzy stronami niesporny.

Postanowieniem wydanym na rozprawie w dniu 21 kwietnia 2017 roku Sąd oddalił wnioski dowodowe powoda uznając, iż okoliczności, które za pomocą tych środków dowodowych miały zostać wykazane są nieistotne dla merytorycznego rozstrzygnięcia sprawy. Sąd oddalił również dowód z przesłuchania powoda w charakterze strony, gdyż zgodnie z art. 299 k.p.c. przeprowadzenie takiego dowodu nie ma charakteru obligatoryjnego a okoliczności, na które miały zeznawać powód nie miały znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo jest niezasadne i nie zasługuje na uwzględnienie.

Powód Ł. M. dochodzi w niniejszym procesie roszczeń związanych z negatywnie dla niego zakończonym postępowaniem sądowym o sygn. akt IV K 519/13 toczącym się przed Sądem Rejonowym dla Łodzi – Widzewa.

W pierwszej kolejności Sąd rozważył zgłoszone przez powoda żądanie przez przyzmat przepisów regulujących odpowiedzialność Skarbu Państwa z tytułu wyrządzenia szkody majątkowej. Powód twierdził bowiem w pozwie, że

poniósł szkodę majątkową na skutek niezgodnych z prawem działań funkcjonariuszy pozwanego w postaci utraty m.in. kontraktów handlowych, sprzętu budowlanego oraz dotacji.

Odpowiedzialność cywilna Skarbu Państwa za szkody związane z wydawaniem orzeczeń uregulowana jest w kodeksie cywilnym w art. 417¹ § 2 k.c., zgodnie z którym, jeżeli szkoda została wyrządzona przez wydanie prawomocnego orzeczenia lub ostatecznej decyzji, jej naprawienia można żądać po stwierdzeniu we właściwym postępowaniu ich niezgodności z prawem. Odnosi się to również do wypadku, gdy prawomocne orzeczenie lub ostateczna decyzja zostały wydane na podstawie aktu normatywnego niezgodnego z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub ustawą.

W ocenie Sądu, w sytuacji, gdy powód został skazany na karę pozbawienia wolności wyrokiem Sądu Rejonowego dla Łodzi – Widzewa, by uznać odpowiedzialność Skarbu Państwa za szkodę wyrządzoną w związku z takim prawomocnym orzeczeniem należy uprzednio uzyskać prejudykat w postaci orzeczenia stwierdzającego wydanie orzeczenia szkodzącego z naruszeniem prawa.

Niezaprzeczalnie powód Ł. M. nie wykazał, aby takie orzeczenia zostały wydane. Nie przedstawił żadnych dowodów wskazujących na to, aby w jakikolwiek sposób wyrok Sądu Rejonowego dla Łodzi Widzewa wydany w sprawie o sygn. akt V Ka 218/11 został uznany za niezgodny z prawem. Zauważyć należy, że ciężar dowodu w tym zakresie ciążył na powodzie zgodnie z ogólną zasadą wyrażoną w art. 6 k.c., a samo subiektywne odczucie powoda Ł. M. nie może przesądzać o odpowiedzialności Skarbu Państwa. W związku z czym – w ocenie Sądu – Skarb Państwa w świetle prawa nie ponosi odpowiedzialności za tak określoną szkodę powoda. W ocenie Sądu powód nie wykazał w tym wypadku ani faktu poniesienia szkody, ani związku przyczynowego pomiędzy wydaniem wyroku, czy też orzeczeniami zapadłymi w toku postępowania przed Sądem Rejonowym dla Łodzi – Widzewa, a szkodą, a to na nim z mocy art. 6 k.c. spoczywał ciężar dowodu w tym zakresie.

Gdyby roszczenie powoda Ł. M., odnoszące się do niesłusznego pozbawienia wolności rozpatrywać w kontekście naruszenia dóbr osobistych tj. wolności na skutek niesłusznego skazania go na karę pozbawienia wolności wyrokiem Sądu Rejonowego dla Łodzi – Widzewa wydanym w sprawie o sygn. akt IV K 519/13, również należy wskazać, że powód nie wykazał, aby wydany został prejudykat w postaci orzeczenia stwierdzającego wydanie orzeczenia szkodzącego z naruszeniem prawa, a powód, co bezsporne jest pozbawiony wolności w oparciu o prawomocny wyrok skazujący. To uchyła bezprawność naruszenia jego dobra osobistego w postaci wolności.

Jak już wyżej wskazano Skarb Państwa nie ponosi odpowiedzialności za swoich funkcjonariuszy, gdy działają w granicach prawa. Odpowiedzialność cywilna Skarbu Państwa powstaje dopiero z chwilą wydania orzeczenia prawomocnego, co do którego wydano orzeczenie o uznaniu go za niezgodne z prawem. Samo niezadowolenie z toku postępowania karnego i jego niekorzystnego zakończenia nie uzasadnia przyjęcia, że wyrządzono powodowi szkodę lub krzywdę, ponieważ działania funkcjonariuszy Państwa były podejmowane w ramach prawa, a tylko działania bezprawne mogą rodzić odpowiedzialność odszkodowawczą.

W postępowaniu o naprawienie szkody czy krzywdy nie może być rozważana i udowodniana przesłanka niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia. Wcześniej musi być wszczęte postępowanie, które ewentualnie doprowadzi do przesądzenia istnienia tej przesłanki odpowiedzialności deliktowej Skarbu Państwa. W procesowym ujęciu, strona uważająca się za poszkodowaną przez wydanie prawomocnego orzeczenia, musi dla dochodzenia od Skarbu Państwa roszczenia odszkodowawczego wykorzystać kolejno dwa środki: jeden zmierzający do uzyskania stwierdzenia niezgodności z prawem tego orzeczenia i dopiero po pomyślnym dla siebie rozstrzygnięciu może wystąpić z powództwem o odszkodowanie.

Jeżeliby roszczenie powoda rozważać przez pryzmat przepisów prawa, które statuują instytucję zadośćuczynienia, to i tak żądanie nie mogłoby zostać uwzględnione, ponieważ zarówno przepis art. 23, 24 k.c., jak i 448 k.c. uzależnia przyznanie zadośćuczynienia od wykazania, że nastąpiło naruszenie określonego dobra osobistego (w przypadku powoda – czci i godności, czy wolności) wskutek działań bezprawnych.

Zgodnie z treścią art. 23 k.c. dobra osobiste człowieka, jak w szczególności zdrowie, wolność, cześć, swoboda sumienia, nazwisko lub pseudonim, wizerunek, tajemnica korespondencji, nietykalność mieszkania, twórczość naukowa, artystyczna, wynalazcza i racjonalizatorska, pozostają pod ochroną prawa cywilnego niezależnie od ochrony przewidzianej w innych przepisach. W myśl art. 24 k.c. ten, czyje dobro osobiste zostaje zagrożone cudzym działaniem, może żądać zaniechania tego działania, chyba że nie jest ono bezprawne. W razie dokonanego naruszenia może on także żądać, ażeby osoba, która dopuściła się naruszenia, dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków, w szczególności ażeby złożyła oświadczenie odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie. Na zasadach przewidzianych w kodeksie może on również żądać zadośćuczynienia pieniężnego lub zapłaty odpowiedniej sumy pieniężnej na wskazany cel społeczny. Stosownie do treści § 2 przywołanego przepisu, jeżeli skutek naruszenia dobra osobistego została wyrządzona szkoda majątkowa, poszkodowany może żądać jej naprawienia na zasadach ogólnych. W myśl art. 448 k.c. w razie naruszenia dobra osobistego sąd może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę lub na jego żądanie zasądzić odpowiednią sumę pieniężną na wskazany przez niego cel społeczny, niezależnie od innych środków potrzebnych do usunięcia skutków naruszenia. Przepis art. 445 § 3 k.c. stosuje się.

W ocenie Sądu powód Ł. M. nie wykazał, aby doszło do naruszenia jego wolności, czy godności na skutek działań bezprawnych funkcjonariuszy Skarbu Państwa w związku z wydaniem wyroku przez Sąd Rejonowy dla Łodzi - Widzewa w sprawie o sygn. akt IV K 519/13 oraz wydane w toku postępowania karnego postanowienia i zarządzenia. Powtórzyć należy w tej sytuacji, że prawomocne orzeczenie zapadłe w tamtej sprawie nie zostało uznane za niezgodne z prawem, a tylko w takich warunkach można mówić o bezprawności działań tych funkcjonariuszy rodzącej odpowiedzialność cywilną Skarbu Państwa.

Podsumowując, roszczenia powoda oparte na podstawie wydania orzeczeń przez Sąd Rejonowy dla Łodzi - Widzewa o sygn. akt IV K 519/13 uznać należy, że za niezasadne i nie zasługujące na uwzględnienie w żadnym zakresie. Nie wykazano bezprawności zachowań funkcjonariuszy Państwa w tym zakresie. Należy podkreślić, że wszystkie ewentualne naruszenia prawa materialnego i procesowego opisane w pozwie przez powoda mogły stanowić podstawę i uzasadnienie środków zaskarżenia, w tym nadzwyczajnych. Z tego powodu dopóki wyrok w sprawie nie zostanie wzruszony należy przyjąć, że został wydany w ramach prawa i tym samym nie mogło dojść do naruszenia dóbr osobistych powoda, ani do wyrządzenia mu szkody majątkowej. Zachowanie funkcjonariuszy Państwa było zachowaniem prawnym.

Z tych wszystkich względów Sąd uznał, że powództwo jest całkowicie pozbawione podstaw prawnych i dlatego orzekł jak w pkt I wyroku.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 102 k.p.c. biorąc pod uwagę trudną sytuację finansową powoda, która legła również u podstaw zwolnienia go od kosztów sądowych (pkt II wyroku).